

Zoznam hmotných nehnutelných pamätihodností mesta Fiľakovo	Pamätihodnosť: Kaštieľ Cebriánovcov		Číslo: 5.
	Obec: Fiľakovo Okres: Lučenec	Katastrálne územie, adresa /orient./súpis./parcel číslo: Fiľakovo, Lučenská 6 /1922 / KN-C 3006/7	Strana: 1 / 5
Evid. číslo rozhodnutia obce o zápise: UZNESENIE č. 9 z deviateho riadneho zasadnutia MZ vo Fiľakove konaného dňa 20. decembra 2007	Predmet: Význam a charakteristika pamätihodnosti		

Význam a stručná charakteristika pamätihodnosti:

Kaštieľ Františka Cebriána z r. 1847. Jednopodlažná budova klasicistická, ktorá na dvoch užších fasád má pilierovú arkádu.

Popis:

Gróf Cebrián-Figuerollas Antal pochádzal zo Španielska, usadil sa tu roku 1820. Jeho vnukom bol František (1810 - Viedeň, 1875), ktorý dal postaviť kaštieľ vo Fiľakove. Medzi jeho posledných majiteľov patrila Mária Cebriánová, ktorá zomrela roku 1931. Ďalší údaj je z roku 1956, keď už v budove kaštieľa bola poliklinika. Roku 1962 bola zrealizovaná prístavba k objektu (zo severnej časti fasády).

Roku 2006 prešla do súkromného vlastníctva. Budova nadnes stratila svoju niekdajšiu imponantnosť, ale stále má dôležité miesto v obraze mesta. Vnútorňá plocha priečelia s pilierovou arkádou pripomína štyridsiate roky 19. storočia.

„Kaštieľ rodiny Cebrián vo Fiľakove

Z histórie kaštieľa rodiny Cebrián.

Kaštieľ dal postaviť Ferenc Cebrián r. 1847. Od r. 1956 slúži ako budova polikliniky, r. 1962 k severnému priečeliu pribudovali na rozšírenie ďalšiu časť.

Popis budovy

Na hlavnej ulici mesta, v parku, voľne stojací kaštieľ a dve vedľajšie budovy.

Klasicistická hlavná budova mala pôvodne obdĺžnikový pôdorys, ktorý je ale v súčasnosti zložený; budova je podpivničená, jednopodlažná. V prostrednej časti južného priečelia je silne vypuklý portikus. Stredný rizalit bočných fasád mierne vystupuje z masy komplexu budov. Secesné priečelie prístavbou stratilo pôvodný charakter. Interiér budovy je značne zmenený.

Vedľajšie budovy: s hlavnou budovou tvoria „court d'honneur“, majú obdĺžnikový pôdorys, sú značne zmenené, prispôbené súčasnej funkcii.

Budovy stoja vo veľkom, pôvodne pravdepodobne na spôsob „anglického parku“ vytvorenom parku.

O rodine Cebrián

Zo Španielska pochádzajúci gróf Cebrián – figuerollas Antal sa tu usadil r. 1820. Jeho vnukom bol Ferenc (1810 – Viedeň, 1875) ktorý dal postaviť fiľakovský kaštieľ a László (Fiľakovo, 1823 – Bp., 1900), ktorý bol od r. 1850 členom cisárskej a kráľovskej komory, neskôr členom hornej komory. Jeho dcérou je Mária Cebrián (1865 – Fiľakovo, 1931) neskoršia majiteľka fiľakovského kaštieľa. Jej brat, István Cebrián (1868 – Cannes, 1901), bol „ultimus familiae“ - posledným členom rodiny.

Klasicistická stavba kaštieľov v býv. Hornom Uhorsku

Veľa hornozemských vidieckych kaštieľov, kúrií bolo postavených v prvej polovici 19. storočia, alebo ich prebudovali v klasicistickom štýle. Častý je obdĺžnikový pôdorys, podobné, jednoduché riešenie ako pri kaštieli Cebrián. V Gemerskej župe, v Dolnej Káloši je malá Hevessy-kúria, ktorá má dvoma pámi stĺpov podopieraný portikus zdobený ornamentmi popínavých rastlín. V Tornali priečeliu kaštieľa vd. Tornallayi Dezsóné dáva svojráznosť skromná ozdoba balustrát a nadokenných ríms. Medzi väčšími kaštieľmi môžeme spomenúť napr. kaštieľ Serényi v Putnok, ktorý bol postavený r. 1834, na pôdoryse tvaru L, v klasicistickom štýle prebudovaný r. 1860.“ (Anna Klára Körmendy)

Fiľakovské sídlo rodiny Cebrián

Fiľakovské sídlo rodiny dal r. 1847 postaviť gróf Ferenc Cebrián. Žiaľ, zachovalo sa málo prameňov o tom, že ktorí členovia rodiny obývali túto budovu, ale je isté, že medzi posledných majiteľov patrila Mária Cebrián, ktorá zomrela vo Fiľakove r. 1931. Ďalší údaj je až z r. 1956, keď je v ňom už poliklinika. Roku 1962 k severnej fasáde bola pribudovaná časť, ktorou sa kúria rozšírila.

Nakoľko o rodine vieme málo, pokúsime sa predstaviť jej pôvod. Gróf Cebrián – Figuerollas Antal pochádzal zo Španielska, tu sa usadil r. 1820. Jeho vnukom je Ferenc (1810 – Viedeň, 1875), ktorý dal postaviť fiľakovský kaštieľ, a László (Fiľakovo, 1823 – Bp. 1900), ktorý bol od r. 1850 členom cisárskej a kráľovskej komory, neskôr členom hornej komory. Medzi jeho deti patrí Mária Cebrián (1865 – Fiľakovo, 1931), ktorá bola neskoršie majiteľkou fiľakovského kaštieľa. Jej brat, István Cebrián (1868 – Cannes, 1901) bol „ultimus familiae” - posledným členom rodiny.

Budova stojí na hlavnej ulici, v parku, voľne, s dvoma - tiež voľne stojacimi - vedľajšími budovami vytvára malý dvor. Prostrednú časť južného hlavného priečelia klasicistickej hlavnej budovy zvyrazňuje portikus s tympanónovým štítom. Na pohľadniciach zo začiatku 20. st. je dobre viditeľné, že na severnej strane mala pôvodne tiež stredný rizolit, nadnes ju však rozšírili nenápadnou časťou. Bočné fasády členia tiež široké, mierne vypuklé rizality. Exteriér je značne zmenený, na niektorých miestach sa zachovali pôvodné výklenky kachieľ a sôch. V pivnici sa zachovala pôvodná valená klenba.

K hlavnej budove sa smerom od ulice pripájajú dve vedľajšie budovy s obdĺžnikovým pôdorysom, ktoré mohli pôvodne tvoriť hospodárske krídlo, časom však boli značne zmenené, prispôbené k súčasnému poslaniu, slúžia na zdravotné účely.

Za budovou sa rozprestiera obrovský park. Na katastrálnej mape z r. 1860 je dobre viditeľný anglický park, ktorý zdobili kľukaté chodníky a do tvaru ostrovčekov vytvorené skupiny stromov. Žiaľ, v súčasnosti je v zanedbanom stave.

Fiľakovská budova sa aj svojimi prvkami prispôbuje ku klasicistickým vidieckym kúriám. Možno predpokladať, že pôvodne bola uprostred obrovská aula, ku ktorej sa pripájali na dvoch stranách apartmány, jedáleň, knižnica, atď. Vytvorenie tympanónovej stĺpovej haly je tiež rozšíreným postupom doby. Na býv. Hornom Uhorsku je veľa vidieckych kaštieľov, kúrií, ktoré boli postavené v prvej polovici 19. st., alebo ich prebudovali v klasicistickom štýle. Častý je obdĺžnikový pôdorys, podobné jednoduché riešenie, aké je pri tejto budove. Takou menšou kúriou je napr. v Gemerskej župe v Dolnej Káloši kúria Hevessy, ktorá má dvoma párami hranatých stĺpov podopieraný, popínavými rastlinami zdobený portikus, alebo v obci Tornaľa kaštieľ vd. Tornallyai Dezsőné. Medzi väčšími môžeme spomenúť napr. kaštieľ Serényi v obci Putnok, ktorý bol postavený r. 1834, s pôdorysom tvaru L, v klasicistickom štýle bol prebudovaný r. 1860.

Budova nadnes stratila pôvodnú pompéznosť, ale z hľadiska panorámy mesta je určujúca, jej portikus s tympanónom pripomína atmosféru štyridsiatych rokov 19. storočia.

(Anna Klára Körmendy)